

6. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 5. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2003. – 736 с.
7. Декларація про державний суверенітет України від 16 лип. 1990 р. № 55-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
8. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 3. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2001. – 792 с.
9. Конституція України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
10. Юридична енциклопедія: у 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К. : Українська енциклопедія, 2004. – Т. 6. – 770 с.
11. Шуляр Р.В. Економічна оцінка та управління процесами злиття підприємств: дис. канд. юрид. наук : 08.06.01. / Р.В. Шуляр. – Львів, 2003. – 224 с.
12. Національна економіка: [навч. посіб.] / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, Т.М. Попович; за ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання, 2011. – 463 с.
13. Про оборону України: Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 106.
14. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
15. Про державну таємницю: Закон України від 21 січ. 1994 р. № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.
16. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
17. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651– VI // Голос України. – 2001. – № 90-91.
18. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
19. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3341-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.

УДК 342.9

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

THE ROLE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION IN THE SPHERE OF EDUCATIONAL SERVICES

Литвин І.І.,

*кандидат юридичних наук, доцент, докторант
Класичного приватного університету*

У статті на основі наукових досліджень вчених та чинного законодавства України, визначена роль адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг. Наголошено, що адміністративно-правове регулювання відіграє ключову роль формуванні та реалізації освітнього процесу в Україні в цілому та у сфері надання освітніх послуг зокрема.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, освітні послуги, нормативно-правовий акт.

В статье на основе научных исследований ученых и действующего законодательства Украины, определена роль административно-правового регулирования в сфере предоставления образовательных услуг. Отмечено, что административно-правовое регулирование играет ключевую роль в формировании и реализации образовательного процесса в Украине в целом и в сфере предоставления образовательных услуг в частности.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, образовательные услуги, нормативно-правовой акт.

The article, based on research scientists and laws of Ukraine, defined the role of administrative and legal regulation in the sphere of education. Emphasized, administrative regulation plays a key role in the formation and implementation of educational process in Ukraine as a whole and in the provision of educational services in particular.

Key words: administrative legal regulation, educational services, legal act.

Актуальність теми. Будь-яка сфера суспільних відносин потребує врегулювання, яке має охоплювати два рівні: практичний та нормативний. Не є виключенням і сфера надання освітніх послуг в Україні. Практичний рівень передбачає собою участь органів державної влади у процесі регулю-

вання освітньої діяльності. Саме на державні органи управління освітою покладається завдання по забезпеченню балансу між публічним та приватними інтересами в процесі надання та отримання освітніх послуг. Що стосується нормативно-правового забезпечення процесу надання освітніх послуг, то варто

наголосити на тому, що освіта є об'єктом правового регулювання багатьох галузей права, заклади, що надають освітні послуги є суб'єктами різних правовідносин, у зв'язку з чим можна зробити висновок про міжгалузевий характер законодавства, яке регламентує їх діяльність.

Проблематиці дослідження правового регулювання у сфері надання освітніх послуг приділялась увага у роботах таких українських та зарубіжних науковців, як: В.Г. Кремень, М.Н. Курко, О.Н. Ярмиш, М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, Р.В. Шаповал, В.І. Шилова, Г.О. Пономаренко, В.П. Тимошук, К.А. Карчевський, В.М. Бесчастний, Б.В. Дерев'янка, О.В. Галайда, О.В. Южакова та ряд інших провідних вчених. Проте невиправдано мало уваги приділено ролі адміністративно-правового регулювання зазначеної сфери.

Мета статті – на основі наукових досліджень вчених та чинного законодавства України визначити роль адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг.

Виклад основного матеріалу. До системи правового регулювання надання освітніх послуг варто віднести: Конституцію України, міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України, законодавчі та підзаконні акти Верховної Ради України, підзаконні акти Президента України, Кабінету міністрів України, центральних органів виконавчої влади. До того ж доцільно виокремити й такі види правового регулювання освітньої діяльності: 1) місцеве регулювання, суб'єктами якого є місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які уповноважені видавати нормативно-правові акти в сфері освіти; 2) локальне регулювання, суб'єктами якого є керівники навчальних закладів, які також уповноважені видавати правові акти, направлені на врегулювання освітньої діяльності в межах закладу. Однак слід звернути увагу на те, що нормативно-правові акти останніх двох суб'єктів терміном «законодавство» не охоплюються. Оскільки під законодавством, за рішенням Конституційного Суду України, треба розуміти закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України [1].

Як показує аналіз чинного законодавства, одне з перших місць у регулюванні відносин, що виникають у сфері освіти, посідають саме підзаконні акти – насамперед акти Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти та науки України.

Так, адміністративно-правовими нормами визначаються державні стандарти базової, повної та вищої освіти, які встановлюють вимоги до змісту, обсягу і рівня освітньої та фахової підготовки. Державні стандарти застосовуються з метою забезпечення якості освіти і потреб держави у фахівцях, а також розроблення, впровадження та удосконалення нормативної і навчально-методичної бази, що регла-

ментує надання освітніх послуг. Державні стандарти у галузі освіти є обов'язковими для виконання усіма суб'єктами освітніх правовідносин.

Також підзаконним нормативно-правовим актом забезпечується функціонування Єдиної державної електронної бази з питань освіти, що є автоматизованою системою збирання, верифікації, оброблення, зберігання та захисту даних, у тому числі персональних, щодо надавачів та отримувачів освітніх послуг з метою забезпечення потреб фізичних та юридичних осіб. До Єдиної бази вносяться дані щодо дітей шкільного віку, вступників, студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів, випускників навчальних закладів, їх рівнів та ступенів освіти, дані щодо навчальних закладів незалежно від форми власності та підпорядкування, місцевих органів виконавчої влади у сфері освіти, їх керівників, наукових, науково-педагогічних працівників навчальних закладів [2].

Адміністративно-правові акти визначають процедури створення, реорганізації та ліквідації навчальних закладів, визначається правовий статус навчального закладу, порядок проведення його ліцензування та акредитації. Так, робота будь-якого навчального закладу розпочинається за наявності ліцензії на здійснення діяльності, пов'язаної з наданням послуг для одержання освіти і підготовки фахівців різних рівнів кваліфікації. Вона видається у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України [3].

Ліцензуванню підлягає діяльність з надання таких освітніх послуг:

1) у сфері дошкільної освіти: догляд за дітьми дошкільного віку; виховання і навчання дітей дошкільного віку; корекція психологічного і фізичного розвитку дітей дошкільного віку;

2) у сфері загальної середньої освіти – забезпечення здобуття: початкової загальної освіти; базової загальної середньої освіти; повної загальної середньої освіти;

3) у сфері позашкільної освіти – освітня діяльність за художньо-естетичним, туристично-краєзнавчим, еколого-натуралістичним, науково-технічним, дослідницько-експериментальним, фізкультурно-спортивним або спортивним, військово-патріотичним, бібліотечно-бібліографічним, соціально-реабілітаційним, оздоровчим та гуманітарним напрямками;

4) у сфері професійно-технічної освіти: первинна професійна підготовка; перепідготовка робітників, підвищення їх кваліфікації; професійно-технічне навчання; підготовка (зокрема первинна професійна), перепідготовка та підвищення кваліфікації іноземців та осіб без громадянства;

5) у сфері вищої освіти: підготовка фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів за напрямками (спеціальностями), у тому числі молодших спеціалістів у вищих професійних училищах та центрах професійно-технічної освіти; військова підготовка студентів вищих навчальних закладів за програмою офіцерів запасу; перепідготовка за спеціальностями; розширення профілю (підвищення кваліфікації), спеціалізація; підготовка іноземців та осіб без громадян-

ства до вступу у вищі навчальні заклади; підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації іноземців та осіб без громадянства; підготовка до вступу у вищі навчальні заклади громадян України; діяльність за програмами іноземних навчальних закладів (крім діяльності, що провадиться вищими навчальними закладами України III-IV рівня акредитації за акредитованими програмами вищих навчальних закладів держав-членів Європейського Союзу, аналогічними акредитованим напрямом підготовки (спеціальностям) відповідного навчального закладу); діяльність з надання освітніх послуг навчальними закладами іноземних держав або їх філіями [4].

Перелік платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності також затверджується відповідним підзаконними нормативно-правовим актом [5].

Як бачимо, основу правових засад надання освітніх послуг становить саме адміністративне законодавство, яке регулює суспільні відносини у сфері державного управління освітою. Тому більшість правових норм, які регулюють діяльність вищих навчальних закладів є адміністративно-правовими.

Що стосується органів безпосереднього управління освітою (практичний рівень), то вони поки що являють собою радянську модель, адаптовану до потреб перехідного періоду. Вона збудована на принципах вертикальної ієрархії, у якій кожний нижчий рівень відтворює організаційні схеми та моделі дій вищого. Водночас природа взаємин і розподілу повноважень і відповідальності між різними рівнями освітньої ієрархії сформована в спосіб, який унеможливує реальну відповідальність за конкретні дії або бездіяльність. Ця система допускає і навіть заохочує функціонування цілої підсистеми неформальних зв'язків і взаємовідносин між різними її складовими на всіх рівнях ієрархії.

У цій системі відсутні індикатори вимірювання ефективності, орієнтовані на оцінювання результатів управлінських рішень. Ефективність вимірюється здатністю управлінських інститутів забезпечити документообіг та вчасну звітність [6, с. 9]. Як наслідок, система органів державного управління освітою, яку ми маємо сьогодні в Україні побудована з урахуванням основних напрямів адміністративної реформи, що відбувається в країні.

Таким чином, до органів управління освітою в Україні належать:

- центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти;
- центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти;
- центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані навчальні заклади;
- орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері освіти;
- місцеві державні адміністрації і органи місцевого самоврядування, а також утворені місцевими

державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування структурні підрозділи з питань освіти (місцеві органи управління освітою).

Кабінет міністрів України відповідальний за формування державної політики у сфері освіти, а саме:

1. визначає перспективи і пріоритетні напрями розвитку з питань освіти, розробляє державні стандарти освіти;
2. встановлює державні стандарти знань з кожного предмета;
3. визначає мінімальні нормативи матеріально-технічного, фінансового забезпечення навчальних закладів;
4. здійснює нормативно-правове та методичне забезпечення функціонування навчальних закладів;
5. забезпечує зв'язок із навчальними закладами, державними органами інших країн з питань, які входять до його компетенції;
6. формує щороку пропозиції та доводить до підпорядкованих центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, навчальних закладів державне замовлення на підготовку фахівців, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів (післядипломна освіта) для державних потреб;
7. розробляє та затверджує умови прийому до навчальних закладів;
8. розробляє проекти положень про навчальні заклади, що затверджуються Кабінетом Міністрів України;
9. здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України.

Акти уряду є обов'язковими до виконання всіма центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоуправління, освітніми закладами незалежно від форми власності. На центральному рівні, згідно з Законом України «Про освіту», управління галуззю здійснюють центральні органи виконавчої влади.

Міністерство освіти і науки є центральним органом виконавчої влади, який відповідає за реалізацію державної політики у сфері освіти. В законі України «Про освіту» визначено 17 сфер компетенції Міністерства освіти та науки, з яких 7 належать до контрольних-наглядових (дотримання законодавства навчальними закладами, перевірки навчально-виховної та господарчої діяльності, матеріально-технічний стан і якість навчально-методичного та кадрового забезпечення, інспектування навчальних закладів), 2 – до регулятивно-контрольних (акредитація та ліцензування вищих навчальних закладів і закладів профтехосвіти, агестація кадрів), 5 – до аналітично-моніторингових (аналіз і вивчення діяльності закладів освіти та органів управління освітою, тощо), 2 – до координаційно-управлінських, і 1 – безпосередньо стосується керівництва навчальними закладами [6, с. 10].

Іншими центральними органами публічної адміністрації, які безпосередньо впливають на систему управління освітою є:

– Міністерство фінансів України, яке забезпечує формування і розподіл освітньої частини державного бюджету та, відповідно, забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю за використанням цих коштів;

– Міністерство економічного розвитку і торгівлі України реалізовує свою діяльність в галузі формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів;

– Міністерство охорони здоров'я України визначає санітарно-гігієнічні умови і режим діяльності навчальних закладів, здійснює розподіл та працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства, у заклади охорони здоров'я в межах державного замовлення, аналізує якість освітньої діяльності вищих навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України тощо.

На центральному рівні варто також виділити Державну інспекцію навчальних закладів, що є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки та який реалізує державну політику у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю навчальних закладів, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, на підставі ліцензій, виданих у визначеному законодавством порядку, та видають документи про освіту державного зразка, незалежно від їх підпорядкування і форми власності [5]. До сфери відповідальності Державної інспекції навчальних закладів відносяться 17 функцій, з яких 6 – контрольні, 6 – моніторингово-аналітичні, 1 – нормотворча, 2 – навчально-методичних, взаємодія з громадськістю – 1 і 1 – сформульована як «інші повноваження, визначені законом України та покладені на неї Президентом України»

На місцевому рівні (область, район, місто, райони в місті) повноваження розподілено між двома основними групами інституцій:

1) місцеві органи виконавчої влади: державні адміністрації (обласні, районні, міські, районні в містах). Де ієрархія повноважень побудована таким чином: районні адміністрації підпорядковуються обласним, а районні адміністрації в містах (обласних центрах) підпорядковуються міській державній адміністрації;

2) органи місцевого самоврядування: обласні, міські, районні, селищні, сільські ради.

Місцеві органи виконавчої влади, як уже зазначалося вище, здійснюють державну політику в галузі освіти в межах їх компетенції. Вони встановлюють, не нижче визначених спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері освіти мінімальних нормативів, обсяги бюджетного

фінансування навчальних закладів, установ, організацій системи освіти, що є комунальною власністю, та забезпечують фінансування витрат на їх утримання. При місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування діють управління, департаменти і відділи освіти, голів яких призначають голови місцевих органів виконавчої влади.

Широкими є повноваження Президента України у сфері забезпечення та реалізації процесу надання освітніх послуг, оскільки він безпосередньо впливає на систему управління освітою, зокрема, видаючи укази, що стосуються цієї сфери. Опосередкованим є його вплив на освітню діяльність через реалізацію кадрових повноважень (призначення голів районних, міських, обласних державних адміністрацій), а також через підтвердження актів уряду. В Адміністрації Президента функціонує Департамент гуманітарної політики, який безпосередньо займається питаннями освіти.

Висновки. Отже, як показує дослідження, адміністративно-правове регулювання відіграє ключову роль у формуванні та реалізації освітнього процесу в Україні в цілому та у сфері надання освітніх послуг зокрема. Певна річ, адміністративно-правова урегульованість надання освітніх послуг не є категорією сталою. Суспільні процеси, що призводять до глобалізації усіх сфер життя, обумовлюють необхідність постійних реформ, у тому числі і у сфері надання освітніх послуг. Адаже основним критерієм, який унеможливує надання якісних освітніх послуг, що відповідають сучасним вимогам, є, власне, змістовна побудова вітчизняної освіти, концепція освітньої діяльності, що існують та реалізуються в державі. Це дає підстави стверджувати, що саме від повноти та всебічності їх відображення в нормативно-правових актах залежить здатність освіти виконати її призначення. Адаже саме завдяки правовому вираженню та регламентації відповідні явища зможуть отримати визнання як суспільно важливі, гарантуватимуться та забезпечуватимуться державою.

З моменту проголошення незалежності України прийнято цілу низку законів та підзаконних нормативно-правових актів, направлених на побудову власної системи освіти. Відповідно відбувалися і відбуваються постійні зміни у структурних підрозділах: створюються нові органи публічної адміністрації, які координують, забезпечують та реалізують освітній процес, здійснюють контроль і моніторинг за процесом надання освітніх послуг в Україні тощо. Трапляються випадки, коли через триваючий процес реформ, вноситься ціла низка змін та доповнень до проектів нормативно-правових актів, які ще не набрали юридичної сили (яскравим прикладом є проект Закону України «Про освіту»).

Таким чином, уся сукупність нормативно-правових актів, які існують сьогодні в державі у сфері освіти потребує систематизації, яка б виражалася у форму єдиного кодифікованого акта – Кодексу законів про освіту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна «законодавство») від 9 лип. 1998 р. № 12 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 24. – Ст. 180.
2. Про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 лип. 2011 р. № 752 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/752-2011-%D0%BF>
3. Про освіту: Закон України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
4. Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 8 серп. 2007 р. № 1019 // Офіційний вісник України від 23.08.2007 – 2007 р. – № 60. – С. 22.
5. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності: постанова Кабінету Міністрів України від 27 серп. 2010 р. № 796 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF>
6. Касьянов Г. Освітня система України 1990–2014 Аналітичний огляд. / Благодійний фонд «Інститут розвитку освіти» – К. : ТАКСОН, 2015. – 52 с.

УДК 321.31

ПОНЯТТЯ Й ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ОБ'ЄКТА КОНТРОЛЮ

THE CONCEPT AND FEATURES OF HEALTHCARE AS AN OBJECT OF CONTROL

Ліфінцев О.В.,
аспірант

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

У статті наголошено на особливому значенні охорони здоров'я як об'єкта контролю. На основі поглядів провідних науковців здійснено аналіз терміну «охорона здоров'я», а також надано його авторське визначення через призму контролю.

Ключові слова: здоров'я, охорона здоров'я, об'єкт, контроль.

В статье отмечено особое значение здравоохранения как объекта контроля. На основе взглядов ведущих ученых осуществлен анализ термина «охрана здоровья», а также предоставлено его авторское определение через призму контроля.

Ключевые слова: здоровье, здравоохранение, объект, контроль.

The article highlighted the special significance of health as the object of control. Based on the opinion of leading scientists analyzed the term «health» and provided its authors' definition in the light control.

Key words: health, healthcare, object control.

Актуальність теми. З аналізу конституційних положень слідує, що життя та здоров'я людини й громадянина в нашій державі визнаються найвищими соціальними цінностями. При цьому кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Саме тому держава активно сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності, зокрема, через правові процедури державного фінансування відповідних соціально-економічних, медико-санітарних та оздоровчо-профілактичних програм [1]. Не викликає сумніву, що пріоритетність розвитку й удосконалення системи охорони здоров'я на території України як вагомий чинник здоров'я української нації є запорукою процвітання та розвитку держави на політичному, соціальному, економічному та інших рівнях.

У наукових працях таких учених, як: А.Г. Бобкова, Ю.В. Вороненко, З.С. Гладун, Д.В. Карамішев, Н.П. Крижина, В.М. Пашков, С.Г. Стеценко, О.В. Галацан, В.В. Загородній, В.Ф. Москаленко, В.М. Рудий та інших, значна частка уваги приділялася

висвітленню особливостей правового регулювання, державного нагляду та контролю в сфері функціонування закладів (установ, організацій) системи охорони здоров'я. Проте залишається ряд невирішених або дискусійних питань, що торкаються саме методологічних засад здійснення контролю в сфері охорони здоров'я. Зокрема, на дисертаційному рівні майже відсутні дослідження, присвячені визначенню поняття й особливостей охорони здоров'я як об'єкта контролю.

Мета статті – дослідити поняття охорони здоров'я як об'єкта контролю та визначити його особливості. У зв'язку з цим планується дослідити наукові підходи щодо визначення поняття «охорони здоров'я».

Виклад основного матеріалу. Вирішення поставленого вище наукового завдання здається неможливим поза з'ясування сутності такого поняття як «охорона здоров'я». При цьому слід зазначити, що вищенаведене поняття отримало своє законодавче закріплення. Зокрема, відповідно до